

Gästhusbygge på Ekbacken i Vreta kloster

Intill L2010:8156

Sutaregården 1:3

Vreta kloster socken

Linköpings kommun

Östergötlands län

Roger Lundgren

Tekniska och administrativa uppgifter

Fastighet	Sutaregården 1:3
Socken/stad	Vreta kloster
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämning	L2010:8156
Digitala fastighetskartans blad	648 52 05
Koordinater (N/E)	648 2465, 52 9525 – 648 2475, 52 9525
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH2000
Mätteknik	Nätverks-RTK
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning
Länsstyrelsens dnr	431-14134-2021
Länsstyrelsens handläggare	Helena Hulth
ÖM dnr	243/21
ÖM projektnr	1902
KMR uppdragsnummer	202201023
Uppdragsgivare	Länsstyrelsen Östergötland
Kostnadsansvarig	Margit Neher
Projektledare	Roger Lundgren
Biträdande projektledare	-
Personal	Johan Levin
Rapportansvarig	Roger Lundgren
Fältarbetstid	2022-05-02 – 04
Totalt undersöktes	9 schakt om totalt 75 m ²
Fynd	Nej
Foto	Ja
Analys	-
Grafik	Roger Lundgren
Renritning	-
Grafisk form	Johan Levin

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.
Upphovsrätt: om inget annat anges gäller Creative Commons licens CC BY.
Villkor på <http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/se>

Gästhusbygge på Ekbacken i Vreta kloster

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Antikvarisk bakgrund	4
Syfte	5
Metod och genomförande	6
Resultat	6
Referenser	9
Bilaga 1. Schaktbeskrivningar	10

Omslagsbild: Gravfält L2010:8156 (RAÄ Vreta kloster 27:1) med Vreta klosterkyrka i bakgrunden. Foto mot öster, Roger Lundgren, ÖM.

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM
ARKEOLOGI OCH BYGGNADSVÅRD

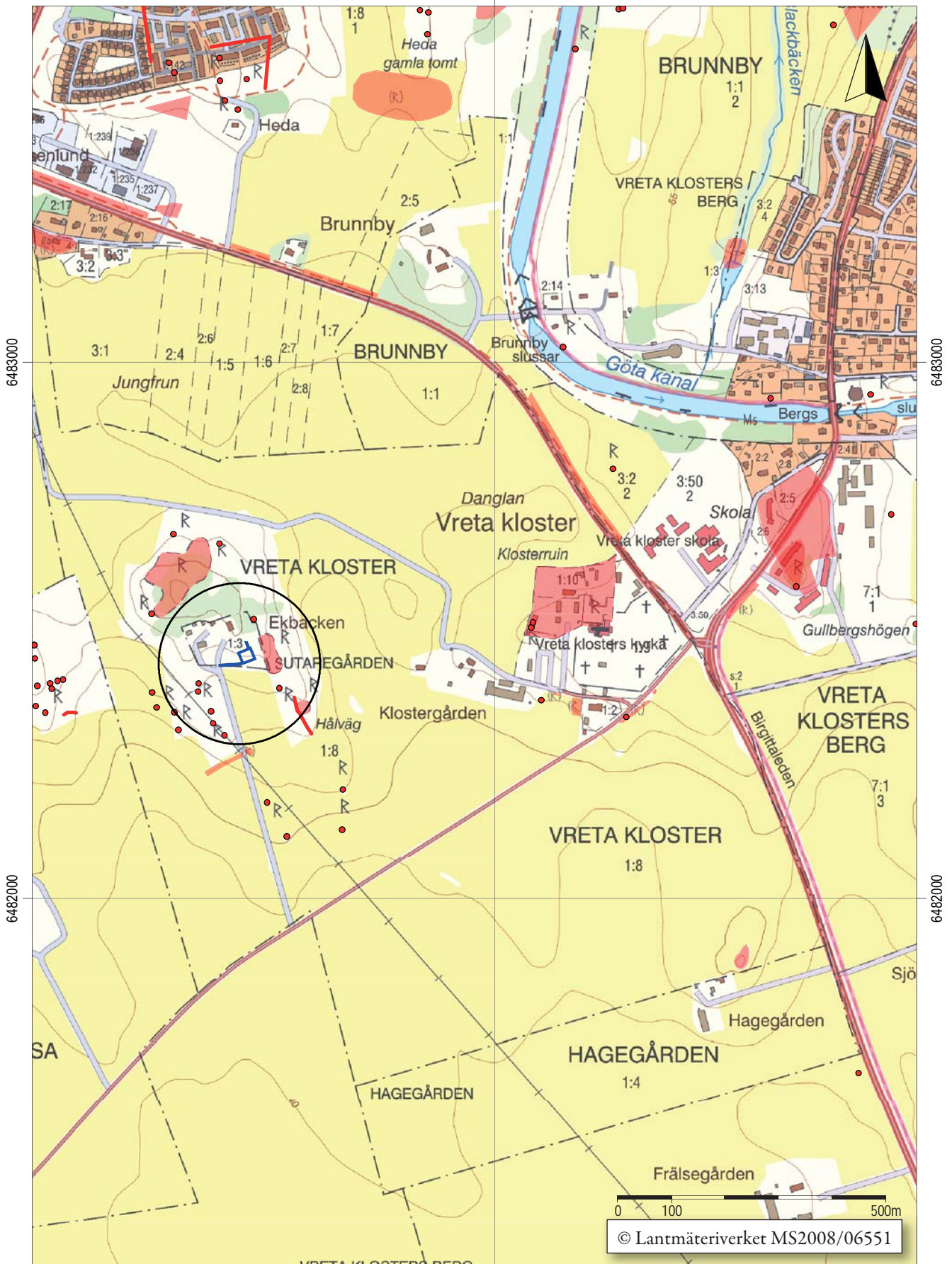
Box 232 • 581 02 Linköping • 013 - 23 03 00 • www.ostergotlandsmuseum.se

Sammanfattning

Östergötlands museum har under våren 2022 utfört en arkeologisk förundersökning inom fastigheten Sutaregården 1:3 i Vreta kloster socken, Linköpings kommun, Östergötland. Förundersökningen genomfördes med anledning av att ett mindre bostadshus skulle uppföras på platsen och att schaktningsarbete därmed skulle komma att utföras inom fornlämningsområdet för gravfältet L2010:8156 (RAÄ Vreta kloster 27:1). Vid förundersökningen påträffades inget av arkeologiskt intresse.

Roger Lundgren
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med undersökningsområdet markerat. Skala 1:10 000.

Inledning

Östergötlands museum har under våren 2022 utfört en arkeologisk förundersökning inom fastigheten Sutaregården 1:3, Vreta kloster socken, Linköpings kommun, Östergötland. Förundersökningen genomfördes med anledning av att ett gästhus med vidliggande rekreationsyta skulle uppföras på platsen vilket medförde att schaktningsarbete måste företas inom fornlämningsområdet för gravfältet L2010:8156 (RAÄ Vreta kloster 27:1). Arbetet utfördes efter beslut och beställning av Länsstyrelsen Östergötland. För den uppkomna arkeologiska kostnaden stod markägaren Margit Neher. Ansvarig för undersökningen var antikvarie Roger Lundgren, vilken även svarar för denna rapport.

Antikvarisk bakgrund

Bygden vid Roxens sydvästra strand är synnerligen fornlämningstät med prominenta lämningar från flertalet historiska perioder. Den mest påtagliga torde vara

klosterruinerna vid Vreta klosterkyrka. Själva klostret är grundat någon gång omkring år 1100 som benediktinerkloster men överförs 1162 till Cistercienserorden (Lundberg 1944: 4). Äldsta bevarade omnämmandet i det svenska medeltida materialet härrör ur ett åttuhundrade brev från kung Johan till östgötarna år 1216 (SDHK-nr: 342). De övriga lämningarna som manifesterar sig i landskapet utgörs till stor del av gravfält och stensättningar.

Området kring Vreta kloster/Berg har åtminstone någon gång tillbaka i tiden utgjorts av en slags halvö med Motala ström i norr och en tidigare vik/våtmarksområde kring Svartån i söder. Hur markutnyttjandet förhöll sig mer exakt under järnålder är oklart men en möjlig ledtråd kan vara att äldre lämningar från järn- och bronsålder vanligen ligger på en något högre nivå än den nivå där exempelvis de huvudsakligen medeltida lämningarna vid Kungsbro återfinns. Dock bör förhållandet inte övertolkas då området som helhet har varit intensivt uppodlat sedan länge och att

Figur 3. Gravfält L2010:8156 med Vreta klosterkyrka i bakgrunden. Foto mot öster, Roger Lundgren, ÖM.

bortodlingsgraden därför ställvis kan vara stor. De synliga lämningarnas fördelning kan därför vara något missvisande, exempelvis har rika ej ovan mark synliga gravar från äldre järnålder påträffats bara några fåtal hundra meter uppströms från Kungsbro (se Hörfors 1999 & 2007).

Det aktuella förundersökningsområdet är beläget på sydöstra delen av en höjdrygg, alldeles intill gravfält L2010:8156 (RAÄ Vreta kloster 27:1). Gravfältet består av enligt kulturmiljöregistret (KMR) av fyra runda stensättningar samt en kvadratisk dito med storlekar mellan fyra och nio meter i diameter. Strax norr om gravfältet har det vid tidigare inventering vid en täktgrop noterats vad som möjligen skulle kunna utgöra ytterligare en stensättning, L2010:7892 (RAÄ Vreta kloster 100:1). Själva gravfältet ligger på en vag utlöpare av höjdryggen som sträcker sig vidare ner mot syd/sydväst där det finns ytterligare stensättningar samt ett par gravhögar. På höjdryggens motsatta sida (nordvästra) finns ytterligare ett gravfält som består

av 23 stensättningar, L2010:8725 (RAÄ Vreta kloster 26:1). Utöver detta finns ett antal skålgropsförekomster spridda i området.

Fornlämningens bild i närområdet samt moränhöjdens monumentala läge gör att potentialen för ytterligare gravar eller andra lämningar inom den aktuella ytan kunde antas vara mycket stor.

Syfte

Syftet med den arkeologiska förundersökningen var att ta fram besluts- och planeringsunderlag genom att avgränsa fornlämningen, det vill säga att fastställa fornlämningens utbredning inom arbetsområdet.

Förundersökningens målgrupp var i första hand Länsstyrelsen och Margit Neher, men resultatet skulle även kunna användas som fullgott underlag för en eventuell kommande arkeologisk undersökning.

Figur 4. Östra delen av undersökningsområdet. Foto mot sydöst, Roger Lundgren, ÖM.

Metod och genomförande

Förundersökningen genomfördes huvudsakligen som sökschaktsgrävning för att på så sätt kunna konstatera eventuell närvaro av ej tidigare kända lämningar dolda under mark. Schaktningsarbetet genomfördes med hjälp av grävmaskin som skiktvis tog sig ner till uppskattad anläggningsnivå varpå handrensning av möjliga anläggningar vidtog. Vid schaktningsarbetet användes även metalldetektor av multifrekvenstyp. Även valda ytor omkring schakten avsöktes med detektor i syfte att lokalisera lämningsindikerande lösfynd. Sökschaktens fördelning över undersökningsområdet anpassades efter rådande mark- och tillgänglighetsförhållanden. Sökschakten dokumenterades huvudsakligen genom digital positionsbestämning med nätverks-RTK och beskrivning. En hög med schaktmassor genomsöktes skiktvis med metalldetektor med hjälp av grävmaskin. Dokumentationsmaterial i form av databasfiler och digitalfoton förvaras på Östergötlands museum. Inga fynd tillvaratogs för förvaring i samband med förundersökningen.

Resultat

Förundersökningen genomfördes den 3:e och 4:e maj 2022. Det planerade förundersökningsområdet omfattade omkring 570 m². Sammanräknat grävdes nio schakt omfattandes ca 75 m² respektive 50 löpmeter. I samband med schaktningsarbetet konstaterades att den ganska plana terrass där undersökningsområdet var beläget delvis var artificiellt skapad med påförda massor, framför allt i sydvästra delen mot infartsvägen men ställvis även annorstädes. Av schakten att döma synes berggrunden i området bestå av en hel del skiffer med inslag av moränsten.

Vid förundersökningen påträffades inga anläggningar eller föremål av arkeologiskt intresse. Inte heller observerades andra indikationer på aktivitet från vare sig förhistorisk som historisk tid. Detta hade inte varit särdeles orimligt med hänsyn tagen till det närliggande gravfältet samt fornlämningstätheten i området som helhet. Emellertid ligger de upptagna schakten relativt samlat och utgör på hela taget en ganska begränsad total yta varför det trots allt är fullt möjligt att det finns

Figur 5. Roger Lundgren genomför detektoravsökning. Foto mot väster, Johan Levin, ÖM.

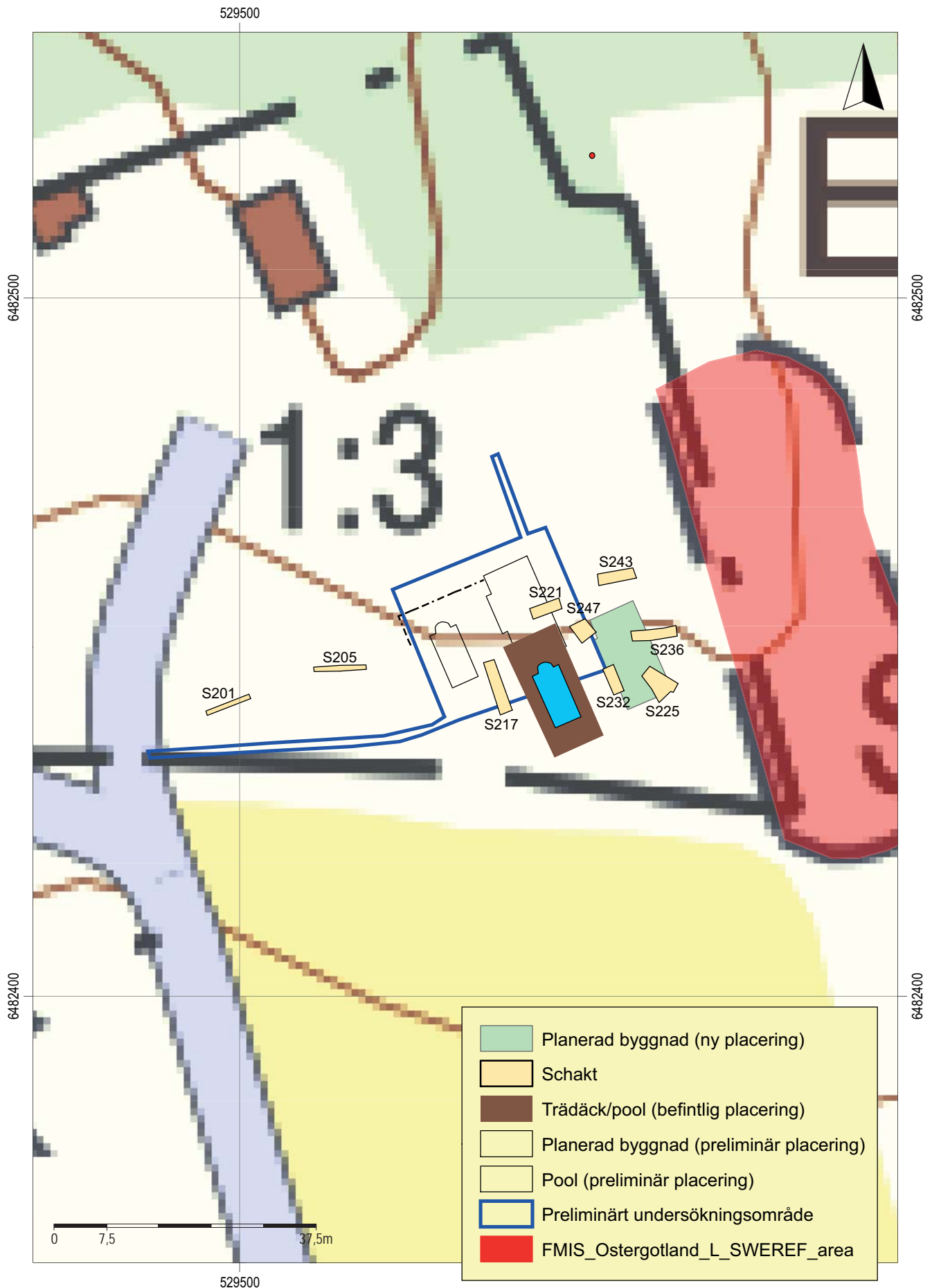

Figur 6. Schakt 217. Foto mot nordväst, Roger Lundgren, ÖM.

Figur 7. Terrassens stensatta ytterkant till vänster i bild. Foto mot öster, Roger Lundgren, ÖM.

Figur 8. Schaktplan. Skala 1:750.

Figur 9. Schakt 232. Foto mot nordöst, Roger Lundgren, ÖM.

andra lämningar eller spår i området. Det bör dock i sammanhanget påminnas om att den ursprungliga/naturliga markytan kan ha blivit ganska åtgången i samband med att terrasseringen skapades och/eller i samband med aktiviteter kring detta. Terrasseringens tidsmässiga ursprung har inte gått att spåra närmare. Flygfoton från 1960 visar på ett utseende snarlikt dagens. Området finns även markerat på häradsekonomiska kartan från 1868 - 77 men någon vidare slutsats därifrån kan svårligen dras.

Östergötlands museum har gjort bedömningen att det aktuella husbygget kan fortlöpa som planerat utan att några ytterligare arkeologiska åtgärder erfordras. Dock betonas att den fortsatta hanteringen av ärendet samt beslutsrätten härom åligger och ägs av Länsstyrelsen.

Referenser

- ArkivSök = Historiska kartor hos Lantmäteriet. Digital resurs via <https://arkivsoek.lantmateriet.se>
- Häradsekonomiska kartan 1868-77. Kartblad J112-55-23 Roxen. Rikets allmänna kartverks arkiv via ArkivSök.
- Hörfors O. 1999. *Gravar, årderspår och boplatslämningar från brons- och järnålder samt medeltid vid Kungsbro [...]* Arkeologisk förundersökning juni 1996. Östergötlands länsmuseum rapport 1999. Linköping.
- Hörfors O. 2007. *Kungsbro motor: vapengrav i tre nivåer. RAÄ 197: Vreta klosters socken, Linköpings kommun, Östergötlands län. Arkeologisk undersökning.* Östergötlands länsmuseum rapport 2007:6. Linköping.
- KMR = Kulturmiljöregistret. Digital resurs via <https://app.raa.se/open/fornsok/>
- Lundberg, E. 1944. *Vreta kloster*. Riksantikvarieämbetet. Stockholm.
- SDHK = Svenskt Diplomatariums huvudkartotek över medeltidsbrev. Digital resurs via <https://riksarkivet.se/SDHK>

Bilaga 1. Schaktbeskrivningar

Schaktid	Längd, m	Bredd, m	Djup, m	Fyllning	Undergrund	Övrigt/notering
S201	6,6	0,65	0,70 – 0,85	Röd lerig silt/skiffer med måttligt sten mot botten, ca 0,05-0,15, enstaka 0,5 m Ø.	Rödgrå siltig lera.	Inget av arkeologiskt intresse.
S205	6,8	0,65	0,60	Rödbrun lerig silt, någon sten 0,3 m Ø.	Gulbrun lera.	Inget av arkeologiskt intresse.
S217	8,0	1,8 – 2,0	1,0 i S del och 0,6 i N del	Nyligen påförda massor. Grässtorv fortfarande synlig under. Ca 0,3 m från torv ner till undergrund brun lerig silt med rikligt osorterad moränsten och skiffer.	Brun siltig lera samt sten som i fyll.	Inget av arkeologiskt intresse.
S221	2,3	1,6	0,50	Rödbrun silt med rikligt skiffer. Fåtalet stenar ~0,3 m Ø.	Rödbrun skiffer i rödbrun lera.	Inget av arkeologiskt intresse.
S225	4,9	1,8 – 3,9	0,45 – 0,80	Brun lerig silt och 'smul'-skiffer.	Brun lera och skiffer, enstaka stenar ~0,3 Ø.	Inget av arkeologiskt intresse.
S232	4,2	1,6	0,40 – 0,50	Brun lerig silt/skiffer.	Brun lera och skiffer, enstaka stenar ~0,3 m Ø. Stråk med skiftande färg.	Inget av arkeologiskt intresse.
S236	6,4	1,6	0,40	Brun lerig silt.	Skiffer + enstaka sten ~0,4 m Ø.	Inget av arkeologiskt intresse.
S243	5,4	1,6	0,35 – 0,50	Rödbrun lerig silt.	Skiffer.	Inget av arkeologiskt intresse.
S247	3,8	2,4	0,35 – 0,45	Rödbrun lerig silt.	Skiffer och ställvis kantig sten, sprängsten?	Inget av arkeologiskt intresse.

Östergötlands museum utförde under våren 2022 en arkeologisk förundersökning inom fastigheten Sutaregården 1:3 i Vreta kloster. Förundersökningen genomfördes med anledning av att ett mindre bostadshus skulle uppföras på platsen och att schaktningsarbete därmed skulle komma att utföras inom fornlämningsområdet för gravfältet L2010:8156 (RAÄ Vreta kloster 27:1). Vid förundersökningen påträffades inget av arkeologiskt intresse.

ISSN 1403-9273

Rapport 2022:25